

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ตำรวจมีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายการรักษาความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันเหตุร้าย ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายเดียวที่เข้ามาติดต่อกับความสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมง ประชาชนจึงเป็นองค์ประกอบหลัก การปฏิบัติภารกิจของตำรวจ ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนอยู่เสมอ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญ ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การแก้ปัญหอาชญากรรม เป็นหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐได้มอบหมายภารกิจนี้ให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ในอดีตทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาโดยลำพังแต่การกระทำดังกล่าวได้ผลเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ปัญหาที่สำคัญก็คือช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชน ประชาชนยังเห็นห่าง จึงพากันเพิกเฉยไม่สนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ให้ความร่วมมือกับทางตำรวจที่เข้าไปซักถามเบาะแสของคนร้าย เกรงว่าหากให้เบาะแสแก่ทางตำรวจแล้วตนจะไม่มีความปลอดภัยในสภาพที่ตำรวจและประชาชนมีความคิดเห็น ความรู้สึก และความต้องการที่แตกต่างกัน จึงกลายเป็นความขัดแย้ง อันเป็นผลทำให้โอกาสในความสำเร็จในงานรับผิดชอบของตำรวจจะประสบผลสำเร็จได้ยากและเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจยิ่งขึ้นอีก

จากวิวัฒนาการของงานตำรวจในระยะเริ่มแรกที่เน้นวิธีแบบจารีตประเพณี ได้แก่ การตั้งจุดตรวจ การตรวจท้องที่ การระดมกำลัง ผู้แดง การออกปราบปรามอาชญากรรม จากวิธีแบบจารีตประเพณี ปรากฏว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประชาชนต้องหวาดกลัวที่ต้องเป็นเหยื่ออาชญากรรม หาวิธีป้องกันตนเองในเบื้องต้น เช่น การสร้างรั้วกำแพง บ้านสูง ๆ ใส่เหล็กดัดหน้าประตู การเพิ่มแสงสว่างบริเวณบ้าน การจัดยามรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนที่อยู่ในสังคม ในชุมชน เพราะตำรวจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม มิใช่หน่วยงานที่

สามารถแยกตัวออกมาทำหน้าที่ได้อย่างโดดเด่น และเป็นอิสระจากประชาชน อำนาจหน้าที่และลักษณะการทำงานของตำรวจ จึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตระหนักต่อปัญหา จึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธวิธี จากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก ที่เรียกว่า ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยมีการดำเนินงานร่วมกับภาคชุมชนในลักษณะงานมวลชนสัมพันธ์ หรืองานแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ที่มุ่งเน้นในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

หลักการที่สำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกันระหว่างตำรวจกับประชาชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงมีการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันแก้ปัญหา การสร้างความสัมพันธ์เพื่อความร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจในการป้องกันตนเอง และชุมชน จากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ เป็นที่ยอมรับว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและของประชาชนได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากปราศจากความร่วมมือจากประชาชน แม้ตำรวจจะทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนจะไม่ได้ผลสมบูรณ์ เพราะประชาชนเป็นทรัพยากรที่จำเป็นและมีค่ามากที่สุด ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจ

การปฏิบัติงานตามแผนชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เริ่มต้นได้กำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) เริ่มปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในปี พ.ศ. 2531 และดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินตามแนวทางดังกล่าวโดยมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แสวงหาความร่วมมือเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารกำหนดแนวทางแก้ปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำองค์ความรู้รูปแบบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ที่ปฏิบัติและได้ผลดีในต่างประเทศ เช่น Koban ของประเทศญี่ปุ่น Neighborhood Police Post ของประเทศสิงคโปร์ และระบบ Community Policing ของประเทศแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกามาผสมผสานกับรูปแบบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

งานชุมชนสัมพันธ์จึงเน้นที่การทำให้ประชาชนมีความรู้ เข้าใจปัญหาของตำรวจมีสัมพันธภาพอันดีกับตำรวจ แม้จะมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แนวทางการปฏิบัติงานได้รับการยอมรับแต่ปัญหาต่าง ๆ ในส่วนของประชาชนก็ยังมีอยู่ คือ

1. ประชาชนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าการแก้ปัญหาอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของตำรวจ แต่เพียงองค์กรเดียวขาดความเข้าใจว่าภัยของสังคมเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องร่วมกันแก้ไข
2. ประชาชนบางส่วนยังไม่พอใจในประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจเห็นว่าตำรวจจะใส่ใจเฉพาะในคดี สำคัญ ๆ
3. ประชาชนส่วนมากยังขาดความสำนึกในการมีส่วนร่วมจึงเป็นอุปสรรคในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการควบคุมป้องกันอาชญากรรม การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์จึงต้องแก้ไขปัญหามาร่วมกันของประชาชนให้ได้ มิเช่นนั้นแล้วจะเกิดผลเสียทั้งในด้านการปฏิบัติงานด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์และตำรวจในส่วนอื่น ๆ รวมไปถึงการป้องกันอาชญากรรมได้ การปฏิบัติงานด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะเกิดผลดีได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือของชุมชน มิใช่การทำงานของตำรวจเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์ให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์และทัศนคติของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมสถานีตำรวจนครบาลบางรักซึ่งจะส่งผลให้สังคมพบผู้ความสงบสุข

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

สถานีตำรวจนครบาลบางรักพื้นที่ในเขตรับผิดชอบเป็นย่านธุรกิจและชุมชน มีสถานที่ท่องเที่ยวในเวลาว่างคึกคัก อาทิเช่น พัฒพงษ์ ถือว่าเป็นสถานแหล่งบันเทิงที่ใหญ่ และมีผู้คนมารวมตัวกันมากแหล่งหนึ่งเป็นจุดที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์และทัศนคติของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์
2. ศึกษาทัศนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
3. แสวงหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจนครบาลบางรัก

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางรัก โดยได้กำหนดการศึกษาเป็น 2 ส่วนคือ

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยทำการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์
2. ศึกษาภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นิยามศัพท์ในการศึกษา

สถานีตำรวจ หมายถึง สถานีตำรวจนครบาลบางรัก

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ร่วมมือด้วยความตั้งใจและสมัครใจไม่ถูกบังคับ

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สิ่งของการกระทำ หรือสถานการณ์

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์

อาสาสมัครตำรวจ หมายถึง ชาวบ้าน ประชาชน ที่อาสาตนเข้ามาทำงานร่วมกันตำรวจ

ตำรวจชุมชนหมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและชุมชนได้อุทิศทั้งกายและใจให้แก่งานที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบโดยมีประชาชนเป็นผู้ร่วมวางแผนและดำเนินงานเพื่อควบคุมปัญหาอาชญากรรม

ประโยชน์ที่ว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์
2. ทราบถึงทัศนคติที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
3. ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจนครบาลบางรัก